

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA

NUTARIMAS

BYLOJE DĖL UAB „GRIGIŠKIŲ VAISTINĖ“ LIETUVOS RESPUBLIKOS REKLAMOS
ĮSTATYMO PAŽEIDIMO

2014-12-18 Nr. 12R-124

Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, susidedanti iš Energetikos ir vartojimo prekių bei paslaugų departamento direktoriaus Algirdo Romeikos (Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos pirmininkas), Teisės ir personalo skyriaus vedėjos Audronės Kaušylienės, Maisto produktų ir rekreacinių paslaugų skyriaus vedėjos Neringos Baronienės, l.e. Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vedėjos pareigas Kristinos Grigaitės, Ekonominių interesų departamento direktoriaus Mareko Močiulskio, Maisto produktų, turizmo ir rekreacinių paslaugų departamento direktorės Neringos Ulbaitės,

sekretoriaujant Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vyriausiajai specialistei Ditei Rimkutei,

dalyvaujant UAB „Grigiškių vaistinė“ (*duomenys neskelbtini*); Tarnybos įgaliotai atstovei vyriausiajai specialistei – maisto produktų inspektorei (*duomenys neskelbtini*),

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, bylą nagrinėjimo posėdyje išnagrino bylą pagal Tarnybos 2014-11-11 Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo protokolą Nr. 69RIP-36 (toliau – Protokolas) dėl UAB „Grigiškių vaistinė“ (įmonės kodas – 181259111, adresas – Pašto g. 15, Grigiškės Vilnius) reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija n u s t a t o

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2014-11-12 gavo Tarnybos 2014-11-11 raštu Nr. 69D1-1448 persiustą 2014-11-11 Protokolą dėl UAB „Grigiškių vaistinė“ reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo. Tyrimo metu Tarnyba nustatė, UAB „Grigiškių vaistinė“ reklamuodama maisto papildus „Acerola N60 500 mg“ ir „Gaba 500 mg N100“ interneto tinklalapyje www.citrina.eu naudojo teiginius:

- 1) *-kuriais nurodoma ir užsimenama apie profilaktines, prevencines savybes:* „Saugo nuo virusų ir bakterijų“, „Gali padėti didinti organizmo atsparumą užkrečiamoms ligoms, sveikstant po virusinių, infekcinių ligų, <...>“, „norint sumažinti alerginių susirgimų riziką, <...>“, „Norint išvengti peršalimo ligų <...>“, „JAV pastaruoju metu atliekami moksliniai tyrimai, kurių metu nustatyta, kad pakankamas vitamino C vartojimas gali padėti sumažinti vėžio, širdies ir kraujagyslių patologijų ir kataraktos atsiradimo riziką.“, „Peršalus, kosant, sloguojant, <...>“, „vitaminas C padeda greičiau pasveikti“.
- 2) *-kuriais nurodoma ir užsimenama apie ligų ir ligų simptomų gydymo savybes:* „<...>įveikiant peršalimą, kosulį ir skaudant gerklei.“, „<...>arba bent sušvelninti simptomus, <...>“, „Dėl šių savybių gama-amino sviesto rūgštis yra naudojama gydymui nerimo, depresijos, maniakinės depresinės psichozės ir prieš menstruacinio sindromo, lydimo depresinės nuotaikos.“, „Nuo šio amino rūgšties koncentracijos smegenyse priklauso epilepsijos priepolių pasireiškimas.“, „Gama-amino sviesto rūgšties analogas-gabapentinas yra vaistas, skirtas epilepsijai ir neuropatiniam skausmui gydyti.“, „Žmonėms, kuriuos vargina nerimas, depresija gali būti sumažėjusi gama-amino sviesto

- rūgšties gamyba ir koncentracija nervų sistemoje. Maisto papildų su gama-amino sviesto rūgštimi patariama vartoti sutrikus miegui, ypač kai vargina padidėjęs dirglumas, nerimas, depresinė nuotaika.“, „<...>norint pagreitinti gijimą po operacijų ir sužeidimų<...>“.
- 3) *-kurie yra neleistini pagal Europos Komisijos rengiamą/ koordinuojamą Bendrijos registrą:* „Gama-amino sviesto rūgštis būtina nervų sistemos veiklai.“, „Kartu su nikotinamidu (vitaminu B3) ir inozitolu, ši amino rūgštis slopina streso ir nerimo sukeltų signalų patekimą į smegenų monitorinius centrus“.
 - 4) *-kurie nebuvo pateikti vertinti Europos maisto saugos tarnybai bei tuo pačiu klaidina dėl produkto savybių, kurių jis neturi:* „(GABA) turi raminantį poveikį“, „Gama-amino sviesto rūgštis gerina miego ciklą, padeda geriau atsipalaiduoti“, „Taip pat gama-amino sviesto rūgštis pasižymi kraujo spaudimą reguliuojančiu bei skausmą mažinančiu poveikiu“.
 - 5) *-kurie nurodo ypatingas, išskirtines savybes, dėl ko gali būti klaidinamas vartotojas:* „Acerola tai natūralus vitaminas C, kuris geriau pasisavinamas dėl Acerola vyšniose esančių flavanoidų, glikozidų, vitamino A,B, kalio, magnio.“, „Aceroloje esantis vitaminas C nesukelia nepageidaujamų šalutinių reakcijų kaip kad sintetinis vitaminas.“, „<...>siekiant, kad organizmas geriau pasisavintų geležį<...>“.
 - 6) *-kurie neatitiko 2012-05-16 Komisijos reglamente (ES) Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaikų vystymąsi ir sveikatą, sąrašo sudarymo (OL 2012 L 136, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013-09-03 Komisijos reglamentu (ES) Nr. 851/2013 (OL 2013 L 235, p. 3) keliamų sąlygų sveikatingumo teiginio naudojimui:* „Acerola-natūralus vitamino C šaltinis!“, „Acerola yra gausiausias vitamino C šaltinis gamtoje<...>“, „Vitaminas C padeda taisyklingai vystytis ir išlaikyti tinkamą kaulų, kremzlių, dantų ir dantenu būklę.“, „Maisto papildas „Acerola N60 500 mg“ specifikacijoje nenurodytas vitamino C kiekis ir įmonė nepateikė kitų dokumentų, patvirtinančių esamą vitamino C kiekį“.
 - 7) *-kuriais lyginami skirtingų arba tos pačios kategorijos maisto produktai bei nenurodomi maistinės medžiagos kiekio ir energinės vertės skirtumai:* „Acerola yra geriausias vitamino C šaltinis gamtoje (net iki 94 kartų nei apelsinuose).“.
 - 8) *-kuriais nurodoma į bendro pobūdžio, nekonkrečią naudą sveikatai ar su sveikata susijusiai gerai savijautai, nepateikiant konkretaus teiginio apie sveikatingumą, kuris yra įtrauktas į Europos Komisijos rengiamą/koordinuojamą Bendrijos registrą:* „Vyšniose esančios medžiagos padeda atgaivinti pavargusią ir išorinio poveikio nualintą odą, išlaikyti gerą kapiliarų būklę, kovoti su ląstelių senėjimu bei pasižymi drėkinamosiomis odos savybėmis.“.
 - 9) *-kuriais vartotojai klaidinami, nurodant vartojimo būdą:* „Lietuvoje vidutinė rekomenduojama vitamino C paros norma yra 75 mg., nors kitose šalyse ji yra didesnė, ypač vyrams. Peršalus, kosint, slogujant, ši norma padidėja – suaugusieji per dieną turėtų suvartoti apie 6 g šio vitamino C, o vaikai- apie 2 g.“,

kurie neatitinka 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 6 tomas, p. 463) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 596/2009 (OL 2009 L 188, p. 14) 16 straipsnio, 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL 2006 L 404, p. 9) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2012 m. lapkričio 8 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1047/2012 (OL 2012 L 310, p.36) 3 straipsnio a punkto, 7 straipsnio 2 pastraipos, 8 straipsnio 1 dalies, 9 straipsnio 2 dalies, 10 straipsnio 1, 2 (a punkto) ir 3 dalių, 13 straipsnio 3 dalies, 2012 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaikų vystymąsi ir sveikatą, sąrašo sudarymo (OL 2012 L 136, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. rugsėjo 3 d. Komisijos (ES) Nr. 851/2013 (OL 2013 L 235, p. 3) 1 straipsnio 2 dalies ir priedo,

Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsnio 1 ir 2 dalių, Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr.677 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002“ „Maisto produktų ženklavimas“ patvirtinimo“ 7, 11.2 ir 12 punktų, bei Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-432 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 17:2010 Maisto papildai“ patvirtinimo“ 15 ir 16 punktų reikalavimų, ir tuo pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą.

Protokole nurodyta, jog Tarnybos duomenimis reklama interneto tinklalapyje www.citrina.eu buvo skleidžiama nuo 2014-04-24 iki 2014-04-30.

UAB „Grigiškių vaistinė“ Protokole nurodė, kad interneto tinklalapis www.citrina.eu jiems nepriklauso ir niekada nepriklausė. Bendrovė nurodė, jog minėtas tinklalapis priklauso Latvijos bendrovei SIA „Swanson Latvija“.

Protokole nurodyta, kad UAB „Grigiškių vaistinė“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymą pažeidė pirmą kartą. Protokole nurodyta, kad UAB „Grigiškių vaistinė“ trukdė Tarnybai vykdyti tyrimą, neteikdama visos informacijos ir nepripažindama, kad yra atsakinga už interneto tinklalapio www.citrina.eu skleidžiamos reklamos turinį, bei jos patalpinimą. Protokole nurodyta, jog šių metu reklama yra pataisyta pagal teisės aktų keliamus reikalavimus.

UAB „Grigiškių vaistinė“ Tarnybai nurodė, jog negali pateikti oficialių dokumentų apie interneto tinklalapio www.citrina.eu valdytojus, nes tokių dokumentų neturi, kadangi minėtas tinklalapis nepriklauso UAB „Grigiškių vaistinė“. Bendrovė nurodė, jog tikrieji savininkai yra Latvijos bendrovė SIA „Swanson Latvija“ ir pasiūlė kreiptis į juos.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, siekdama visapusiškai išsiaiškinti, ar UAB „Grigiškių vaistinė“ yra tinkamas reklaminės veiklos subjektas šioje byloje, patikrino interneto tinklalapyje www.citrina.eu pateiktą informaciją ir nustatė, jog skiltyje „kontaktai“ pateikiami UAB „Grigiškių kontaktiniai duomenys (adresas Sugiharos g. 3, 1-3 kabinetai, Vilnius; įmonės kodas – 181259111; el.p. info@citrina.eu; telefonas 8 66 25 25 50). Atlikus prekių užsakymą interneto tinklalapyje www.citrina.eu nurodoma, jog užsakytas prekes reikia atsiimti adresu Č.Sugiharos g. 3, Vilnius, 1-3 ir 9 kabinetuose. Atsižvelgiant į tai, Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2014-11-28 raštu Nr. 4-12099 kreipėsi į UAB „Grožio terapijos ir chirurgijos klinika“ su prašymu pateikti informaciją, koks ūkio subjektas vykdo veiklą adresu Č.Sugiharos g. 3, Vilnius, 1-3 ir 9 kabinetuose.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2014-12-08 gavo UAB „Grožio terapijos ir chirurgijos klinika“ raštą, kuriuo informavo, jog yra sudariusi numos sutartį su UAB „Grigiškių vaistinė“, pagal kurią pastarajai nuomoja patalpas, adresu Sugiharos g. 3, Vilnius.

Atlikus maisto papildų užsakymą interneto tinklalapyje www.citrina.eu pateikiama informacija, jog pinigų sumą už užsakytas prekes reikia pervesti UAB „Grigiškių vaistinė“ ir pateikiama banko sąskaita (*duomenys neskelbtini*). Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba, siekdama nustatyti kam priklauso banko sąskaita (*duomenys neskelbtini*), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1 punktu, kreipėsi į EVP International, UAB, kuri teikia įmokų surinkimo paslaugas el. svetainėms, ir paprašė pateikti informaciją kam priklauso banko sąskaita (*duomenys neskelbtini*).

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2014-12-11 gavo EVP International, UAB raštą, kuriame nurodyta, jog EVP International, UAB turi elektroninių pinigų įstaigos licenciją ir teikia įmokų surinkimo paslaugas el. svetainėms trumposiomis žinutėmis, per el. bankų sistemas bei mokėjimo kortelių pagalba – projektas www.paysera.lt. EVP International, UAB rašte nurodė, kad www.paysera.lt sistemoje yra registruotas projektas www.citrina.eu. Minėtas projektas priklauso ir įmokos už el. parduotuvės prekes gaunamos į UAB „Grigiškių vaistinė“ Paysera sąskaitą Nr. (*duomenys neskelbtini*). EVP International, UAB rašte taip pat nurodė, kad banko sąskaita (*duomenys neskelbtini*) taip pat priklauso UAB „Grigiškių vaistinė“.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija 2014-12-18 posėdyje išklaušė bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus.

Tarnybos atstovė nurodė, jog papildomos informacijos pateikti neturi.

UAB „Grigiškių vaistinė“ atstovas nurodė, jog nesutinka su Tarnybos Protokole nurodyta aplinkybe, jog UAB „Grigiškių vaistinė“ trukdė vykdyti tyrimą, neteikdama visos informacijos ir nepripažindama, kad yra atsakinga už interneto tinklalapio www.citrina.eu skleidžiamos reklamos turinį, bei jos patalpinimą. Bendrovės atstovas nurodė, jog UAB „Grigiškių vaistinė“ geranoriškai ir laiku teikė informaciją Tarnybai. Bendrovės atstovas pažymėjo, jog interneto tinklalapis www.citrina.eu jiems nepriklauso ir niekada nepriklausė. Bendrovės atstovas nurodė, jog minėtas tinklalapis priklauso Latvijos bendrovei ir Tarnyba apie tai buvo informuota pateikiant Latvijos bendrovės kontaktus. Bendrovės atstovas nurodė, jog interneto tinklalapyje www.citrina.eu kontaktiniai duomenys nurodomi UAB „Grigiškių vaistinė“ todėl, kad bendrovė prižiūri ir teikia informaciją tinklalapyje, tačiau tinklalapio nevaldo. Bendrovės atstovas sutinka, jog UAB „Grigiškių vaistinė“ veiklą vykdo adresu Č.Sugiharos g. 3, Vilnius ir interneto tinklalapyje www.citrina.eu pateikia savo kontaktinius duomenis. UAB „Grigiškių vaistinė“ atstovas neneigia, kad bendrovė talpina informaciją interneto tinklalapyje www.citrina.eu.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus, ar UAB „Grigiškių vaistinė“ pripažįsta Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimą, UAB „Grigiškių vaistinė“ atstovas nurodė, jog pažeidimo nepripažįsta, kadangi nevaldo interneto tinklalapio www.citrina.eu.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus, ar UAB „Grigiškių vaistinė“ gali nurodyti, kokią būtent informaciją teikia interneto tinklalapyje www.citrina.eu, UAB „Grigiškių vaistinė“ atstovas nurodė, jog jokios informacijos neteikia. UAB „Grigiškių vaistinė“ vykdo tik techninę tinklalapio priežiūrą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus, ar UAB „Grigiškių vaistinė“ yra sudariusi sutartį su Latvijos bendrove, bendrovės atstovas nurodė, jog tokia sutartis yra.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus bendrovės atstovo, ką konkrečiai atlieka UAB „Grigiškių vaistinė“ interneto tinklalapyje www.citrina.eu kad užtikrintų techninę tinklalapio priežiūrą, UAB „Grigiškių vaistinė“ atstovas nurodė, jog tai būtų informacijos interneto tinklalapyje www.citrina.eu pateikimas, jos valdymas, rinkodara.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus bendrovės atstovo, kas bendrovės manymu turi atsakyti už interneto tinklalapyje www.citrina.eu skleidžiamą reklamą, UAB „Grigiškių vaistinė“ atstovas nurodė, kad atsakingas asmuo yra Latvijos bendrovė SIA „Swanson Latvija“, kadangi jie talpina informaciją minėtame tinklalapyje. UAB „Grigiškių vaistinė“ informacijos tinklalapyje netalpina.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus, kodėl UAB „Grigiškių vaistinė“ nurodo, jog atsakingas asmuo yra Latvijos bendrovė SIA „Swanson Latvija“, jeigu prieš tai buvo paminėta, kad informaciją interneto tinklalapyje www.citrina.eu talpina ir techninę tinklalapio priežiūrą atlieka UAB „Grigiškių vaistinė“, bendrovės atstovas nurodė, kad informaciją talpina Latvijos bendrovė.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus, kokia veikla užsiima UAB „Grigiškių vaistinė“, bendrovės atstovas nurodė, jog prekiauja maisto papildais, importuoja minėtas prekes, vykdo prekių pardavimą.

Tarnybos atstovė nurodė, jog sutarties, kuri nurodytų santykį tarp UAB „Grigiškių vaistinė“ ir Latvijos bendrovės SIA „Swanson Latvija“, t.y. atsakomybę už informacijos skleidimą, bendrovė nepateikė. Tarnybos atstovė nurodė, jog UAB „Grigiškių vaistinė“ vykdo maisto papildų prekybą ir su tuo susijusius veiksmus. Tarnybos atstovė nurodė, jog domeno citrina.eu kontaktuose nurodyta, jog domenas buvo registruotas elektroniniu paštu (*duomenys neskelbtini*). Tarnybos atstovė taip pat nurodė, jog interneto tinklalapyje www.citrina.eu pateikta informacija, kad visos teisės saugomos UAB „Grigiškių vaistinė“.

UAB „Grigiškių vaistinė“ atstovas nurodė, kad bendrovė visada bendradarbiavo su Tarnyba ir teikė tyrimui reikalingą informaciją. Bendrovės atstovas nurodė, kad sužinojus apie galimą Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimą iš karto kreipėsi į Latvijos bendrovę ir po kelių valandų informacija iš interneto tinklalapio www.citrina.eu buvo pašalinta. Bendrovės atstovas nurodė, jog

tinklalapį www.citrina.eu aplankė tik 4 vartotojai, todėl vartotojams tiesioginė žala nebuvo padaryta. Bendrovės atstovas taip pat pažymėjo, kad nei viena institucija negavo nei vieno vartotojo nusiskundimo dėl skleidžiamos informacijos interneto tinklalapyje www.citrina.eu apie maisto papildus „Acerola N60 500 mg“ ir „Gaba 500 mg N100“.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus UAB „Grigiškių vaistinė“ atstovo, ar jų manymu Tarnyba tinkamai surašė Protokolą, bendrovės atstovas nurodė, jog sutinka su Protokole nurodytomis aplinkybėmis, išskyrus aplinkybę, jog už informacijos pateikimą interneto tinklalapyje www.citrina.eu atsakinga UAB „Grigiškių vaistinė“. Bendrovės atstovas nurodė sutinkantis, kad informacijos pateikimas pažeidžia Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punktą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijai paklausus, kiek UAB „Grigiškių vaistinė“ dirba darbuotojų, bendrovės atstovas nurodė, jog Lietuvoje ir Estijoje dirba po 3 darbuotojus ir Latvijoje 2 darbuotojai.

Ištyrusi bylos aplinkybes, pateiktus rašytinius įrodymus, išklausiusi bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija k o n s t a t u o j a

Dėl nagrinėjamos informacijos pripažinimo reklama

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 bylos Nr. 15/02 nutarime nurodė, kad „įstatymuose pateikiami nevienodi reklamos apibrėžimai. Tačiau visuose minėtuose teisės aktuose nurodomas svarbiausias reklamos požymis – reklama yra informacija, kuria siekiama padėti parduoti arba skatinti įsigyti prekes ar naudotis paslaugomis.“ Taigi, įstatymuose bei suformuotoje teismų praktikoje kaip esminis reklamos požymis, išskiriantis ją iš kitos informacijos, yra įtvirtintas specialus jos tikslas – daryti įtaką vartotojo ekonominei elgsenai.

UAB „Grigiškių vaistinė“ skleista maisto papildų „Acerola N60 500 mg“ ir „Gaba 500 mg N100“ reklama interneto tinklalapyje www.citrina.eu susijusi su UAB „Grigiškių vaistinė“ vykdoma veikla ir skatina vartotojus įsigyti maisto papildus, taigi atitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme įtvirtintą reklamos sąvoką.

Dėl reklaminės veiklos subjekto nustatymo

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 23 straipsnyje nustatytos reklaminės veiklos subjektų atsakomybės už šiame įstatyme nustatytų reikalavimų neatitinkančios reklamos naudojimą. Minėto įstatymo 1 dalis nustato, jog reklamos davėjas atsako už šiame įstatyme nustatytų reikalavimų neatitinkančios reklamos naudojimą, jeigu jis neįrodo, kad šiame įstatyme nustatyti reikalavimai buvo pažeisti ne dėl jo kaltės.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog UAB „Grigiškių vaistinė“ jai priklausančiame interneto tinklalapyje www.citrina.eu skleidė maisto papildų reklamą, todėl UAB „Grigiškių vaistinė“ laikoma reklamos davėju Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo prasme ir atsako už šiame įstatyme nustatytų reikalavimų neatitinkančios reklamos naudojimą, kadangi nei Protokolo surašymo, nei bylos nagrinėjimo metu nepateikė įrodymų, leidžiančių nustatyti kito subjekto kaltę. Pažymėtina, jog iš byloje surinktų įrodymų bei UAB „Grigiškių vaistinė“ pateiktų paaiškinimų bylos nagrinėjimo metu matyti, jog faktinius produktų pardavimus bei finansinę naudą už interneto tinklalapyje www.citrina.eu parduodamus maisto papildus gauna būtent UAB „Grigiškių vaistinė“.

Dėl UAB „Grigiškių vaistinė“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maisto įstatymo bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. specialusis leidimas 15 skyrius, 6 tomas, p. 463) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 596/2009 (OL 2009 L 188, p. 14) 16 straipsnis nurodo, kad nepažeidžiant konkretesnių maisto produktus reglamentuojančių įstatymų nuostatų, vartotojų neturi klaidinti maisto ar pašarų etiketės, reklama ir pateikimas, įskaitant jų formą, išvaizdą arba įpakavimą, pakavimo medžiagas, sudėjimo tvarką, apipavidalinimą juos demonstruojant, įvairiausiomis priemonėmis apie juos teikiamą informaciją.

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL 2006 L 404, p. 9) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2012 m. lapkričio 8 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1047/2012 (OL 2012 L 310, p36) 3 straipsnio a dalies punkte nustatyta, kad nepažeidžiant Direktyvų 2000/13/EB ir 84/450/EEB, teiginiai apie maistingumą ir sveikatingumą neturi būti melagingi, dviprasmiški ar klaidinantys. Minėto reglamento 7 straipsnio 2 pastraipoje nurodyta, jog remiantis Direktyvos 90/496/EEB 6 straipsniu, tame pačiame kaip informacija apie maistingumą regėjimo lauke pateikiamas (-i) medžiagos (-ų) kiekis (-ai), su kuriuo (-ais) yra susijęs teiginys apie maistingumą arba sveikatingumą ir kuris (-ie) nepateikiamas (-i) maistingumo ženklime. Reglamento 8 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad teiginiai apie maistingumą leidžiami tik tuo atveju, jei jie išvardyti priede ir atitinka šiame reglamente išdėstytas sąlygas. Minėto reglamento 10 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyta, jog teiginiai apie sveikatingumą leidžiami tik tuo atveju, jei toliau nurodyta informacija yra pateikta ženklime, o jei ženklimo nėra — pateikime ir reklamoje: teiginys, kuriame nurodoma įvairios ir subalansuotos mitybos ir sveiko gyvenimo būdo svarba. Minėto reglamento 13 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Komisija, pasikonsultavusi su Tarnyba, 25 straipsnio 2 dalyje nurodyta tvarka vėliausiai iki 2010 m. sausio 31 d. patvirtina 1 dalyje pateiktų leistinų teiginių Bendrijos sąrašą bei visas būtinas šių teiginių vartojimo sąlygas.

Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta, jog vartotojams turi būti teikiama teisinga informacija apie maistą. Draudžiama klaidinti vartotoją apibūdinant maistą, nurodant jo rūšį, tapatumą, savybes, sudėtį, kiekį, tinkamumo vartoti terminą, kilmę, tvarkymo ir vartojimo būdą bei laikymo sąlygas.

Vadovaujantis Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010-05-13 įsakymu Nr. V-432 „dėl Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“ patvirtinimo“ 14 punkte numatyta, kad pagal Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklimas“ [3.8] 15 punkto reikalavimus ženklinant nurodomas parduodamų produktų, kuriems taikoma ši higienos norma, pavadinimas turi būti „maisto papildas“. Minėtos higienos normos 16 punkte nustatyta, kad maisto papildų ženklimas turi atitikti Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklimas“ ir šios higienos normos reikalavimus.

Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 677 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002“ „Maisto produktų ženklimas“ patvirtinimo“ 11.2. punkte nurodyta, jog ženklimas ir ženklimo būdai neturi klaidinti pirkėjo, visų pirma dėl maisto produktui priskirto poveikio arba savybių, kurių jis iš tikrųjų neturi. Minėtos higienos normos 12. punkte nurodyta, kad reikalavimai, nurodyti šios higienos normos 11 punkte, taikomi ir maisto produktų pateikimui, ypač jų formai, išvaizdai, pakuotei, naudojamoms pakavimo medžiagoms, jų išdėstymo tvarkai ir aplinkai, taip pat reklamavimui. Tuo UAB „Grigiškių vaistinė“ pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą, kuri nustato, jog reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad kiekvienas vartotojas yra suinteresuotas gauti teisingą informaciją apie ketinamus įsigyti produktus. Jei atitinkama informacija netiksli, tai gali iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005-11-17 nutartyje (adm. b. Nr. A1-931/2005) konstatavo, kad „vidutinio (paprasto) vartotojo ekonominis elgesys paprastai siejamas su bendru išpūdžiu apie prekę (jos pakuotė, prekės ženklas, bendro pobūdžio informacija apie prekės savybes, prekės kaina), neanalizuojant kiekvienos detalės. Šis principas taikytinas ir prekės reklamai“. Taigi ir UAB „Grigiškių vaistinė“ maisto papildų „Acerola N60 500 mg“ ir „Gaba 500 mg N100“ reklama interneto tinklalapyje www.citrina.eu turėtų būti vertinama pagal vidutinio vartotojo suvokimą, kuris, skaitydamas produktų reklamą vertiną ją kaip visumą ir tikisi teigiamo poveikio organizmui.

Pastebėtina ir tai, kad sveikatos problemų turintys bei sergantys asmenys ypač jautriai vertina informaciją, susijusią su sveikatos problemų bei ligų gydymu. Vidutinis vartotojas, neturėdamas specialių sveikatos priežiūros bei medicininių žinių, gali nesuvokti, kad maisto papildas gydomųjų ir/ar nuo ligų saugančių savybių neturi ir net negali turėti, todėl tikisi, kad bendrovės, kurios yra šios srities specialistės, suteikia vartotojams teisingą, visapusišką ir neklaidinančią informaciją apie maisto papildų savybes.

UAB „Grigiškių vaistinė“ reklamuodama maisto papildus „Acerola N60 500 mg“ ir „Gaba 500 mg N100“ interneto tinklalapyje www.citrina.eu naudojo teiginius: 1) *-kuriais nurodoma ir užsimenama apie profilaktines, prevencines savybes:* „Saugo nuo virusų ir bakterijų“, „Gali padėti didinti organizmo atsparumą užkrečiamoms ligoms, sveikstant po virusinių, infekcinių ligų <...>“, „norint sumažinti alerginių susirgimų riziką, <...>“, „Norint išvengti peršalimo ligų <...>“, „JAV pastaruoju metu atliekami moksliniai tyrimai, kurių metu nustatyta, kad pakankamas vitamino C vartojimas gali padėti sumažinti vėžio, širdies ir kraujagyslių patologijų ir kataraktos atsiradimo riziką.“, „Peršalus, kosant, sloguojant, <...>“, „vitaminas C padeda greičiau pasveikti“. 2) *-kuriais nurodoma ir užsimenama apie ligų ir ligų simptomų gydymo savybes:* „<...>įveikiant peršalimą, kosulį ir skaudant gerklei.“, „<...>arba bent sušvelninti simptomus, <...>“, „Dėl šių savybių gama-amino sviesto rūgštis yra naudojama gydymui nerimo, depresijos, maniakinės depresinės psichozės ir prieš menstruacinio sindromo, lydimo depresinės nuotaikos.“, „Nuo šio amino rūgšties koncentracijos smegenyse priklauso epilepsijos priepolių pasireiškimas.“, „Gama-amino sviesto rūgšties analogas- gabapentinas yra vaistas, skirtas epilepsijai ir neuropatiniam skausmui gydyti.“, „Žmonėms, kuriuos vargina nerimas, depresija gali būti sumažėjusi gama-amino sviesto rūgšties gamyba ir koncentracija nervų sistemoje. Maisto papildų su gama-amino sviesto rūgštimi patariama vartoti sutrikus miegui, ypač kai vargina padidėjęs dirglumas, nerimas, depresinė nuotaika.“, „<...>norint pagreitinti gijimą po operacijų ir sužeidimų<...>“. 3) *-kurie yra neleistini pagal Europos Komisijos rengiamą/ koordinuojamą Bendrijos registrą:* „Gama-amino sviesto rūgštis būtina nervų sistemos veiklai.“, „Kartu su nikotinamidu (vitaminu B3) ir inozitoliu, ši amino rūgštis slopina streso ir nerimo sukeltų signalų patekimą į smegenų monitorinius centrus“. 4) *-kurie nebuvo pateikti vertinti Europos maisto saugos tarnybai bei tuo pačiu klaidina dėl produkto savybių, kurių jis neturi:* „(GABA) turi raminantį poveikį“, „Gama-amino sviesto rūgštis gerina miego ciklą, padeda geriau atsipalaiduoti“, „Taip pat gama-amino sviesto rūgštis pasižymi kraujo spaudimą reguliuojančiu bei skausmą mažinančiu poveikiu“. 5) *-kurie nurodo ypatingas, išskirtines savybes, dėl ko gali būti klaidinamas vartotojas:* „Acerola tai natūralus vitaminas C, kuris geriau pasisavinamas dėl Acerola vyšniose esančių flavanoidų, glikozidų, vitamino A,B, kalio, magnio.“, „Aceroloje esantis vitaminas C nesukelia nepageidaujamų šalutinių reakcijų kaip kad sintetinis vitaminas.“, „<...>siekiant, kad organizmas geriau pasisavintų geležį<...>“. 6) *-kurie neatitiko 2012-05-16 Komisijos reglamente (ES) Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaikų vystymąsi ir sveikatą, sąrašo sudarymo (OL 2012 L 136, p. 1) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2013-09-03 Komisijos reglamentu (ES) Nr. 851/2013 (OL 2013 L 235, p. 3) keliamų sąlygų sveikatingumo teiginio naudojimui:* „Acerola- natūralus vitamino C šaltinis!“, „Acerola yra gausiausias vitamino C šaltinis gamtoje<...>“, „Vitaminas C padeda taisyklingai vystytis ir išlaikyti tinkamą kaulų, kremzlių, dantų ir dantenu būklę.“, „Maisto papildas „Acerola N60 500 mg“ specifikacijoje nenurodytas vitamino C kiekis ir įmonė nepateikė kitų dokumentų, patvirtinančių esamą vitamino C kiekį“. 7) *-kuriais lyginami skirtingų arba tos pačios kategorijos maisto produktai bei nenurodomi*

maistinės medžiagos kiekio ir energinės vertės skirtumai: „Acerola yra geriausias vitamino C šaltinis gamtoje (net iki 94 kartų nei apelsinuose)“. 8) –*kuriomis nurodoma į bendro pobūdžio, nekonkrečią naudą sveikatai ar su sveikata susijusiai gerai savijautai, nepateikiant konkretaus teiginio apie sveikatingumą, kuris yra įtrauktas į Europos Komisijos rengiamą/koordinuojamą Bendrijos registrą: „Vyšniose esančios medžiagos padeda atgaivinti pavargusią ir išorinio poveikio nualintą odą, išlaikyti gerą kapiliatų būklę, kovoti su ląstelių senėjimu bei pasižymi drėkinamosiomis odos savybėmis“.* 9) –*kuriomis vartotojai klaidinami, nurodant vartojimo būdą: „Lietuvoje vidutinė rekomenduojama vitamino C paros norma yra 75 mg., nors kitose šalyse ji yra didesnė, ypač vyrams. Peršalus, kosint, slogujant, ši norma padidėja – suaugusieji per dieną turėtų suvartoti apie 6 g šio vitamino C, o vaikai- apie 2 g.“*

UAB „Grigiškių vaistinė“ naudodama šiuos teiginius nurodė ir užsiminė apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, kurie neatitinka aukščiau išvardintų teisės aktų reikalavimų.

Vertindama šiuos teiginius, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“ pateiktas maisto papildas apibūdinamas, kuris nustato, jog maisto papildas yra maisto produktas, skirtas papildyti įprastą maisto racioną ir kuris vienas arba derinyje su kitomis medžiagomis yra koncentruotas maistinių ar kitų medžiagų, turinčių mitybinį arba fiziologinį poveikį, šaltinis. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog UAB „Grigiškių vaistinė“ maisto papildai nėra vaistiniai preparatai, todėl jie negali būti reklamuojami nurodant vaistinio preparato savybes. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vaistiniams preparatams taikomi reikalavimai yra nustatyti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme. Šio įstatymo 2 straipsnio 50 dalis nustato, kad vaistas (vaistinis preparatas) – tai vaistinė medžiaga arba jų derinys, pagaminti ir teikiami vartoti, kadangi atitinka bent vieną šių kriterijų: 1) pasižymi savybėmis, dėl kurių tinka žmogaus ligoms gydyti arba jų profilaktikai; 2) dėl farmakologinio, imuninio ar metabolinio poveikio gali būti vartojamas ar skiriamas atkurti, koreguoti ar modifikuoti žmogaus fiziologines funkcijas arba diagnozuoti žmogaus ligas.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija konstatuoja, kad UAB „Grigiškių vaistinė“ reklamuodama maisto papildus „Acerola N60 500 mg“ ir „Gaba 500 mg N100“ interneto tinklalapyje www.citrina.eu pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą.

Dėl UAB „Grigiškių vaistinė“ taikytinų sankcijų

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 5 dalimi, skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį ir atsižvelgiant į šio straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytas atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija sunkinančiu ir/ar lengvinančiu aplinkybių byloje nenustatė.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė į tai, kad reklamoje buvo vartojami gydomieji teiginiai bei teiginiai apie profilaktiką, sveikatingumą, kurie pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė ir į tai, kad reklamoje vartotas teiginys apie onkologinių ligų prevenciją, todėl skleista reklama galėjo paveikti asmenis, kurie itin jautriai vertina su onkologinių ligų prevencija susijusią informaciją.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo mastą, atsižvelgia į tai, kad UAB „Grigiškių vaistinė“ reklama buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.citrina.eu.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo trukmę, atsižvelgia į tai, kad reklama interneto tinklalapyje www.citrina.eu buvo skleidžiama nuo 2014-04-24 iki 2014-04-30.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija atsižvelgė į tai, jog UAB „Grigiškių vaistinė“ nutraukė teisės aktų neatitinkančios reklamos skleidimą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 1, 5 dalimis, n u t a r i a

už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimą skirti UAB „Grigiškių vaistinė“ 7000 (septynių tūkstančių) litų (2027 (dviejų tūkstančių dvidešimt septynių) eurų) baudą.

Nutarimas per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo priėmimo dienos gali būti apskūstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimo vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos paskirta bauda sumokama į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, esančią banke „Swedbank“, AB (banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752), kodų sąrašo „Kitos baudos“ skyriaus „Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos skirtos baudos 6780“ eilutę.

Direktorius

Feliksas Petrauskas